

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційне дослідження
ПІДДЯЧОГО Володимира Миколайовича
«Естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога»,
подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика
професійної освіти

У Національній доктрині розвитку освіти викладено сукупність концептуальних ідей і положень стосовно організації різних систем освіти, удосконалення методів і технологій навчання, пошуку додаткових шляхів і засобів формування у викладачів професійної компетентності і професійних якостей, відповідних сучасному рівню розвитку науки й техніки, високий розвиток яких дасть нам можливість говорити про успішність професійної діяльності викладача.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджує той факт, що Україна є учасником Болонського процесу, який передбачає створення єдиного європейського простору вищої освіти з метою забезпечення світової конкурентоспроможності фахівців євро регіону. Тому пріоритетами сучасної освітньої політики України є: 1) фундаментальна роль університетів у підготовці фахівців; 2) навчання особистості та формування її психологічного досвіду впродовж життя; 3) дослідницька й самостійна робота викладачів і студентів; 4) гармонізація ступенів і циклів навчання залежно від конкретних історичних обставин, в яких нове покоління вступає в життя.

Керуючись міжнародними документами і постановами, державна освітня політика України спрямовується на створення умов для вдосконалення підготовки фахівців, зокрема педагогів. Сучасні студенти вищих педагогічних навчальних закладів – це майбутні педагоги, яким доведеться брати активну участь у формуванні й розвитку інтелектуальної та духовної освіти суспільства через: учіння та виховання підростаючого покоління; створення умов для набуття молоддю соціального і професійного досвіду; трансляцію та розвиток духовних надбань українського народу; досягнення високої культури міжнаціональних взаємин; формування у молоді духовності, фізичної досконалості, моральної, естетичної, правової, трудової та екологічної культури. Отже, проблема професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах, яка обрана В.М. Піддячим для дисертаційного дослідження, є

актуальною та представляє значний інтерес для теорії та методики навчання та виховання у вищій школі.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України «Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів» (РК № 0111U001665).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. (протокол № 8 від 30.09.2010 р.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 1 від 31.01.2012 р.).

З урахуванням актуальності та доцільності теми дослідження не викликають сумнівів концептуальна ідея, сформульований поняттєвий апарат роботи, її методологічна основа та використана джерельна база. Перелік використаних джерел складає 252 найменування, з них 10-зарубіжні видання.

Структура роботи відповідає логіці наукового пошуку, послідовно розкриває виконання чотирьох задач, окреслених автором, на теоретико-методологічному та практичному рівнях. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 279 сторінок, основний текст дослідження викладено на 184 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 2 рисунки, 20 додатків на 69 сторінках.

В дисертації представлено матеріали про впровадження результатів дослідження у навчальний процес Полтавського національно-педагогічного університету імені В.Г. Короленка (довідка № 4044/01-55/06 від 06.10.2014 р.), ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (довідка № 834 від 07.10.2014 р.), Інститут філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 353/14 від 07.10.2014 р.).

Вступ до дисертації має традиційне для наукових праць змістове наповнення: тут обґрунтовано вибір теми дослідження, його актуальність, наукову новизну, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт і предмет, аргументовано застосування конкретних методів, описано практичне значення роботи, її структуру, подано інформацію про апробацію результатів.

У першому розділі «Теоретичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога» проаналізовано рівень дослідженості проблеми у філософії, психології, педагогічній теорії і практиці, диференційовано поняття «розвиток», «саморозвиток», «самоосвіта», «самовиховання», «професія», «педагогічне спілкування» та «майбутній педагог». Визначено основні характеристики професійного саморозвитку майбутнього педагога, а саме – його чинники, зміст, форми, методи, спрямованість, мету, функції та ознаки. Обґрунтовано та представлено естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога і педагогічного спілкування.

В цілому позитивне враження справляє зміст другого розділу «Методичні особливості та моделювання професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах», де викладено методичні основи формування мотивації майбутнього педагога до професійного саморозвитку на естетичних засадах; здійснено діагностику сформованості та рівня розвитку професійних якостей майбутнього педагога, їх формування й вдосконалення у процесі професійної самоосвіти та самовиховання, закріплення через практику педагогічного спілкування, проведення самоконтролю результатів виконаної роботи.

Автором розкрито чинники професійного саморозвитку майбутнього педагога, а саме: зовнішні (ознайомлення студента з його можливостями у ВНЗ; особистісне спрямування у мотиваційне середовище, визначення особистісних зовнішніх мотивів; проектування професійного майбутнього, стажування в спеціалізованих установах) й внутрішні (ознайомлення зі спеціальною літературою, розмисли над значущістю педагогічної професії та інше) мотиви. Науковий інтерес становить презентація автором системи методів самоосвіти й самовиховання (с. 97-100) та їх можливостей.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації, представлено у розробці моделі професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах, що структурована за п'ятьма етапами навчальної підготовки: мотиваційним, діагностичним, формувальним, практичним та самокритичним (с. 110). У ній представлено методи: формування зовнішньої та внутрішньої мотивації, діагностики, самовиховання, самоосвіти, закріплення сформованих професійних якостей та виявлення недоліків.

У дисертаційному дослідженні Піддячого В.М. уточнено п'ять етапів професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах: 1) формування зовнішньої та внутрішньої мотивації до його здійснення; 2) діагностика наявності сформованості і рівня розвитку професійних якостей; 3) формування та вдосконалення професійних

якостей через самоосвіту та самовиховання; 4) закріплення сформованих професійних якостей через практику педагогічного спілкування; 5) виявлення недоліків проведеної роботи. Модель професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах відображає систему, що має свою структуру, елементи якої розташовані у певній логічній послідовності та є взаємопов'язаними.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності моделі професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах» визначено критерії, показники та рівні готовності майбутнього педагога до професійного саморозвитку на естетичних засадах; викладено хід і результати констатувального й формувального експериментів із педагогічної діагностики рівня готовності майбутніх педагогів до професійного саморозвитку на естетичних засадах; проаналізовано та узагальнено результати дослідно-експериментальної роботи. Заслужують на схвалення розроблені та апробовані Піддячим В.М. методичні матеріали щодо здійснення професійного саморозвитку на естетичних засадах. Однак, викладення автором результатів експериментальної перевірки ефективності моделі було б, на наш погляд, стрункішим у випадку звернення уваги автора на економічний аспект від підвищення рівня готовності майбутнього педагога до професійного саморозвитку на естетичних засадах.

Робота, проведена в руслі теми дослідження, уповноважила В.М. Піддячого на ґрунтовні висновки, у яких сформульовано основні положення дисертації та представлено узагальнені результати виконання її наукових задач. Результати дослідження апробовано на конференціях міжнародного та всеукраїнського рівня, висвітлено у 13 наукових публікаціях: 5 статей у наукових фахових виданнях, 4 – у зарубіжному виданні, 4 – у збірниках матеріалів і тез науково-практичних конференцій.

Позитивно оцінюючи результати дослідження Володимира Миколайовича Піддячого, висловимо окремі зауваження і побажання:

1. У підрозділі 1.1, аналізуючи дисертаційні роботи та монографії, потрібно було б яскравіше представити малодосліджені або недосліджені взагалі аспекти проблеми й, у такий спосіб, визначити основні напрями власного дослідження.

2. Вважасмо за потрібне конкретизацію ролі викладача у формуванні готовності майбутнього педагога до професійного саморозвитку на естетичних засадах (с. 25).

3. Одним з методів самовиховання є самонавіювання (с. 99). Які відчуття дозволяє викликати в себе процес самонавіювання?

4. Рекомендую зробити висновок щодо важливості роботи за планом, яка є початком самоосвітньої діяльності (с. 96), та її ролі в концепції професійного саморозвитку майбутнього педагога.

5. Як можна адаптувати модель і результати проведеного експериментального дослідження на виховний процес у сучасному вищому педагогічному навчальному закладі?

6. На наш погляд, рисунок моделі необхідно було б доповнити критеріями, показниками та рівнями готовності майбутнього педагога до професійного саморозвитку на естетичних засадах.

7. У Додатку О. представлено робочу програму «Основи професійного саморозвитку майбутнього педагога». На якому курсі, з Вашої точки зору, доцільніше проводити даний спецкурс і чому?

Водночас висловлені зауваження та пропозиції не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, яка в межах визначених мети та завдань є завершеним дослідженням актуальної для теорії і методики професійної освіти теоретичної та практичної проблеми.

Отже, дисертаційну роботу Володимира Миколайовича Піддячого можна охарактеризувати як самостійне теоретично й методично обгрунтоване, завершене дослідження актуальної проблеми. Дисертаційне дослідження «Естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога» за змістом, завершеністю, достовірністю отриманих результатів та новизною відповідає вимогам МОН України, зокрема, пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а висвітлені в ньому теоретичні положення і отримані результати можна кваліфікувати як вагомий внесок у розвиток теорії і методики професійної освіти. Володимир Миколайович Піддячий заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Кандидат педагогічних наук, доцент
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

О.В.Стрілець